

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt III. Perperam allegari experientiam ad probandum compulsio-
nis inutilitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

CAPVT III.

*Perperam allegari experientiam ad probandum
compulsionis inutilitatem.*

NAM de experientia quod adiungit, plerumque
compertum esse, nihil hac ratione profici in fide
ac religione conseruanda, nunquid propterea verum
est, quòd exemplis fortasse pauculis interdum nihil
effectum esse demonstrari posse videatur? Profert
enim exemplum Germaniæ, in qua religiosissimi Im-
peratoris Caroli Quinti irritos asserit fuisse conatus.
Quod etiam si ita omnino haberet, num circa alios
propterea populos dormire debet seueritas disci-
plinæ? Num alterû pater filium, flagris remotis, pro
sua libidine viuere patietur, propterea quòd alterum
nullo correctionis fructu castigari? Videamus si Apo-
stoli propterea quoslibet alios & instruere doctrinis, &
terrere diuinorum iudiciorum minis desierint, quia
frustra ad alios lucrificandos hisipsis rationibus la-
borarant. Qui nullos iactis in sinistram retibus cepe-
rant pisces, vbi se ad dexteram conuerterunt, copiosè
sunt piscatione lætati. Quoniam igitur incertum est,
propter diuinę prædestinationis arcanum, vbi, & apud
quos vel nostræ correptionis officium, vel prædicatio-
nis labor, vel orandi sedula deuotio, vel ipsa postremo
seueritatis disciplina fructum habitura sit: idcirco nul-
li sunt omnino à cura nostra remouendi, sicut nullus
est omnino, de cuius hîc salute sit desperandum. Varijs
est curatio tentanda remedijs, & cùm nihil doctrinæ
institutione, nihil monitis, nihil pollicitis, neque blan-
dimentis promouetur, ad seueriora quoque postea ve-
niendum est. Forsitan & vexatio intellectum dabit au-
ditui. Curenim censemus scriptum esse, Seruus ver-
bis non potest erudiri: nisi vt intelligeretur inefficaci-
bus aliquando verbis dura iungēda esse verbera? Malè

dd s

autem

*Esaie 28.
Prou. 29.*

autem viuendi vltrix disciplina præpostera est, nisi cum præcedens bene viuendi doctrina contemnitur. Quod si hac contempta, illa quoque circa nonnullos frustra sequuta sit, adeoq. sint inflexibilia corda quorundam, vt & ad ipsa verbera magis obdurescant; tamen ijs flagellatis, vel alij sanabuntur, qui paulo fuerint molliores, vel alij præseruabuntur, qui fuerant pestilentissimo hæreseos contagio corrupendi. Neque enim de nihilo scriptum reperitur: Multato pestilente, sapientior erit paruulus. Quid autem & Gallie nobis exemplum obijcitur? cum obscurum non sit (vt anteriorem ab Ariana heresi purgationem præteream) grassantē in ea quondā Albigenium luem Catholicorum Principū gladijs annorū aliquot bello repressam, tandemque & extinctā esse? Cōstat certē multis olim ad Ecclesie Catholice castra repetenda, Christianorum Principum seueritatem profuisse. Quorum apud diuum Augustinum leguntur gratiarū actiones, quod terroris flagello Deus vel malæ consuetudinis vincula dirupisset, vel dilationum moras amputasset, vel experiri coëgisset in Ecclesia falsa esse, quæ de Catholicis mendax apud schismaticos fama iactasset; vel quod ignaros veritatis, & in schismate atque hæresi veram se Ecclesiam, fidemque tenere arbitantes, metus ad eam cognoscendam audiendamque fecisset intentos; dum vererentur ne sine vllis rerum æternarum lucris, damno rerum temporalium ferirentur. Ac reuera cum homo durum quippiam molestumque patitur, admo- netur vt cogitet quare patiatur: vt, si pro iustitia se pati perspexerit, id ipsum tanquam bonum eligat, pro iustitia etiam acerba supplicia sustinere; sin viderit iniquitatem esse pro qua patiatur, se infructuosissime laborare atque cruciari considerans, mutet in melius voluntatem, quo simul & sterili molestia careat, & iniquitate, qua sibi illā accerserat. Vnde & illa sunt apud

Pro. 21.

*Vide epist. 48
& lib. 2. contra
litteras Petilia-
ni, cap. 24.*

Prophetam: Indulxisti genti Domine, indulxisti genti: *Esaie 26.*
 nunquid glorificatus es? elõgasti omnes terminos ter-
 ræ. Domine in angustia requisierunt te, in tribulatio-
 ne murmuris doctrina tua eis. Sapiens quoque in Pro-
 uerbij: Liuor, ait, vulneris absterget mala, & plagæ in *Prou. 20.*
 secretioribus ventris. Idcirco gratiæ Christianæ (vt di-
 ui Prosperi verbis vtar) effectibus etiam ipsa, quibus *Lib. 2. De vo-*
 mûdus atteritur, arma famulatur. Quàm multosenim *cat gent. c. 33.*
 qui in trãquillitate pacis sacramentũ baptismatis susci-
 pere differebant, ad aquam regenerationis confugere
 instantis periculi metus impulit! & lentis tepidisque
 animis, quod diu cohortatio quieta non suasit, minax
 subito terror extorsit! Cumque lex esset capitalis ali-
 quando ab Imperatore contra idololatrias constituta,
 testis est Augustinus, non paucis terrorem hunc ad re- *Epist. 48.*
 sipiscendum profuisse. Si autem & aduersus Gentiles
 quædam aliquãdo legum fuit cogitata seueritas; quid
 erit aduersus hæreticos & schismaticos faciendum, in
 quibus, tanquam seruis fugitiuis, dominicus adhuc
 character agnoscitur? Quorum in numero etsi qui- *Vide August.*
 dam sint, quos tanta malæ consuetudinis vorago sub- *epist. 50.*
 merferit, vt omnibus rationibus auctoritatibusq. re-
 sistere malint, quàm cedere; tamen & circa illos perse-
 uerare debet diligentia charitatis. Resistant autẽ duo-
 bus ferè modis, aut sæuiendo, aut pigrescendo. Quid
 igitur hîc faciat Ecclesiæ medicina, salutem omnium
 materna charitate conquirens, tanquam inter phrene-
 ticos & lethargicos æstuans? Nunquid contemnere,
 nunquid desistere vel debet vel potest? vtrisque sit ne-
 cesse est molesta, quia neutris est inimica. Nã & phre-
 netici nolunt ligari, & lethargici nolunt excitari: nec
 tamen sedula charitas desinit & castigare phreneticũ,
 & lethargicum stimulare. Ambo hac affecti molestia,
 dum ægri sunt, indignantur: sed ambo sanati, de resti-
 tuta sibi hoc modo sanitate gratulantur. Quod si qui-
 dam,

Epist. 163.

dam, cùm ad nos transeant, ficti sunt; non est iam hoc nostrum, sed Dei iudicium. Et tamen quidam (inquit Augustinus) cùm ficti putarentur, quoniam iustionis ad nos terrore transierat, tales postremò in nonnullis tentationibus inuenti sunt, vt quibusdam veteribus præferrentur. Num ergo nihil agitur, cùm instanter agitur? Neque enim solis humanis terroribus murus duræ consuetudinis expugnatur per Ecclesiæ Principes, sed etiam diuinis auctoritatibus & rationibus, fides atque intelligentia mentis, per eiusdem Ecclesiæ pastores atque doctores instruitur.

CAPVT IIII.

*Vetus esse Catholicorum Principum Studium ad hæresis
& schismatis extirpationem, aliquot
exemplis ostenditur.*

NON igitur nos ad idem semper (vt iste ait) saxum impingimus, cùm nitimur extirpare vi atque terroribus, id quod est in cordis penetralibus altè reconditum. Non enim arma sola sunt ad terrorem in Ecclesia Dei (quæ parua & imbellis initio ad hoc creuit, vt & terræ Principes haberet pro eius honore & integritate suis armis decertantes) sed doctrina quoque cælestis parata est, qua instruantur atque sanentur, quicumque instrui se & sanari patientur. Quin potius & verus illi saxum hæreticorum impingunt, qui hoc censent fieri non licere, quod in Ecclesia Dei contra hæreticos & schismaticos fieri cœpit, posteaquã Ecclesiam Catholicam & Romanã, Imperatorum sceptrâ venerata sunt. Constantinum enim clariss. Imperatorem constat contra partem Donati seuerissimam legem tulisse; quem imitati filij eius, similia ipsi quoque decreuerunt, Christi que regnum aduersus hæreticorum insolentissimos impetus, legitimo suæ potestatis vsu defenderunt. Va-

lenti.